

## Co vypráví archeologie

učebnice str. 8 a 9

**1** Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

**2** Archeologové jsou lidé, kteří vyhledávají a zkoumají předměty i všechny další stopy života lidí v (m)\_\_\_\_\_ . Takovými stopami mohou být například \_\_\_\_\_ .

Archeologické výzkumy jsou jediným zdrojem poznání období prehistorie, česky (p)\_\_\_\_\_ , doby, ze které se nedochovaly žádné (p)\_\_\_\_\_ záznamy.

**3** Pravěké nádoby se nejčastěji tvarovaly z hlíny a vypalovaly v ohni. Do keramických nádob bylo možné nalít vodu, mléko, uskladňovaly se v nich potraviny i vařilo jídlo. Tvar a výzdoba nádob dokazují, jaký smysl pro krásu měli jejich dávní tvůrci. Pozoruj vyobrazené nádoby. Zařaď je k odpovídající archeologické kultuře tak, že na začátek řádku napíšeš písmeno nádoby, která k ní patří:



A



B



C



D

\_\_\_ kultura se šňůrovou keramikou – zdobení vznikalo ovinutím šňůry kolem části nádoby;

\_\_\_ kultura s lineární keramikou – zdobilo se rytím linií, rovných i zakřivených čar;

\_\_\_ kultura s vypíchanou keramikou – výzdoba vznikala vpichy do povrchu nádoby;

\_\_\_ kultura s nálevkovitými poháry – tvar nádoby připomíná nálevku;

\_\_\_ kultura se zvoncovitými poháry – tvar nádoby připomíná obrácený zvonek.



E



Archeologové zjišťují, že velké skupiny lidí v určité době a na určitých územích po sobě zanechaly navzájem si podobné stopy. Žily srovnatelným způsobem života. Říkáme, že měly podobnou kulturu.

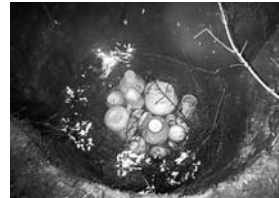
Badatelé nazývají archeologické kultury například podle tvaru nebo výzdoby keramických nádob.



Lidé nádoby tvarovali z vlhké plastické hlíny.



Jejich povrch různě zdobili.



Po vyschnutí je vypálili v ohni.



V keramických nádobách mohli vařit na ohništi, nejlépe v horkém popelu.

Fotografie byly pořízeny v táboře experimentální archeologie.



## Božský vládce a jeho lid

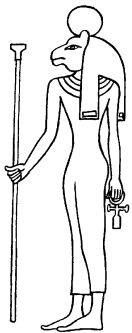
učebnice str. 46 a 47

**1** Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

\_\_\_\_\_

**2** Ve \_\_\_\_\_ tisíciletí př. n. l. byly obě části Egypta spojeny do \_\_\_\_\_ státu. Státu vládl \_\_\_\_\_, kterého pokládali za vládce seslaného bohy. O uctívání bohů pečovali (k)\_\_\_\_\_. Stát chránili (v)\_\_\_\_\_. Důležité činnosti organizovali a odvádění daní kontrolovali (ú)\_\_\_\_\_. Ve městech pracovali hlavně (ř)\_\_\_\_\_ a (ob)\_\_\_\_\_. Ve vesnicích žili (z)\_\_\_\_\_. Nesvobodnou skupinu lidí tvořili (o)\_\_\_\_\_.

**3** Egypťané přisouvali některým bohům určité vlastnosti zvířat. Prohlédni si vyobrazení některých z nich. Připiš k nim správné jméno podle tohoto seznamu:  
TEFNUT – lvíce korunovaná slunečním kotoučem; HOR – sokol s korunou na hlavě; ANUP – šakal; SOBEK – krokodýl korunovaný kobrai a pštrosími péry; THOVT – čáp ibis se svitkem papyru v ruce.



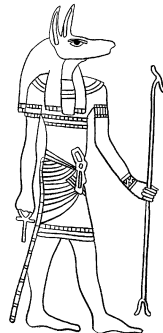
1. \_\_\_\_\_



2. \_\_\_\_\_



3. \_\_\_\_\_

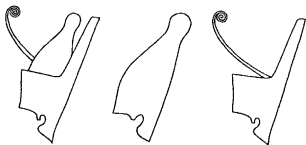


4. \_\_\_\_\_



5. \_\_\_\_\_

Doplň větu: Tito bohové jsou zobrazováni s \_\_\_\_\_ tělem a \_\_\_\_\_ hlavou.



Egypťská královská koruna vznikla spojením červené koruny Dolního Egypta s bílou korunou Horního Egypta. Korunu ještě zdobí ochranný had.

Egypťská královská koruna zdobí hlavu boha\_\_\_\_\_.  
Vyhledej vyobrazení koruny v učebnici.



Anch, egyptský symbol věčného života, zhotovený ze dřeva okolo 1400 př. n. l.

Anch byl zhotoven v období \_\_\_\_\_ říše.

Vyhledej v sešitě a jiných zdrojích, koho Egypťané s tímto symbolem zobrazovali. Pokus se odvodit, proč právě tyto postavy drží symbol v ruce.

**Zkus si spočítat jednu egyptskou školní úlohu**

Je 7 domů, v každém domě je 7 koček, každá kočka sežere 7 myší, každá myš sní 7 klasů, z každého klasu vyroste 7 měříc zrna. Kolik měříc obilí kočky zachrání před myšími zoubky? Dokážeš násobit jen s pomocí početního zápisu jako egyptští žáci, anebo potřebuješ kalkulačku?



**A ještě jednu**

V období Nové říše se do měřice vešel asi 61 kg obilí. Kolik pytlů zrní kočky zachránily, když se dnes do jednoho pytle nasype 50 kg zrní?





Čtyřruký bůh Šiva tančí, přitom ničí a znovuvytváří svět. Každá ruka sochy představuje určitou božskou moc. Horní levá ruka nese plamen zkázy. Druhá horní ruka drží bubínek, jehož rytmický zvuk obnovuje vesmír. Gesto dolní pravé ruky uklidňuje. Poloha levé ruky slibuje osvobození z útrap. Ohnivý kruh spaluje nevědomost. Bůh zašlapává démona zla a hlouposti.



Vyzkoušej si svou obratnost. Pokus se napodobit postoj boha Šivy. Postav se vzpřímeně. Uklidni se a upři zrak na libovolný bod před sebou. Upaž lehce pokrčené ruce s dlaněmi směřujícími vzhůru. Jednu nohu zvedni co nejvýše a drž šikmo před sebou. Druhou měj vytočenu patou dovnitř. Vydržíš tak stát alespoň minutu?



# STAROVĚKÁ INDIE

## Védy, základ života indické společnosti

učebnice str. 64 a 65

**1** Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

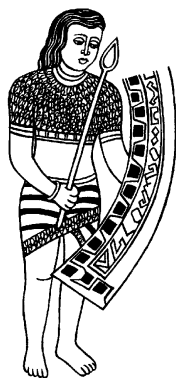
\_\_\_\_\_

**2** Doplň chybějící text:

Po dalších obyvatelích Indie, kteří si říkali (Á) \_\_\_\_\_, se nedochovaly žádné velké hmotné památky. My a Árjové patříme ke společné skupině národů nazývané (I) \_\_\_\_\_. Důkazem toho jsou podobná (s) \_\_\_\_\_. Své náboženské představy si Árjové dlouho předávali pouze \_\_\_\_\_. Postupně si vyprávění zapisovali, a tak vznikly sbírky textů zvané (v) \_\_\_\_\_. Lidé věřili, že to, jestli budou hodní, nebo zlí, ovlivní jejich \_\_\_\_\_ život a příslušnost k určité společenské skupině, tzv. \_\_\_\_\_.

**3** Na obrázcích vidíš čtyři příslušníky různých kast. Zapiš ke každé postavě, ke které kastě patří. Ke splnění úkolu ti pomůže stručný popis obrázku:

Vlasy sčesané dozadu, menší náušnice, jednoduchý oděv z několikrát obtočeného pruhu látky – *kněz*. • Vlasy dlouhé až na ramena, velké náušnice, náhrdelník, jednoduchá košile, několik náramků, vějíř z palmového listu – *služebná*. • Vlasy dlouhé na ramena, náramek na zápěstí, jednoduchý oděv s krátkými rukávy, kopí a část štítu – *voják*. • Na temeni hlavy stočený dlouhý cop, náhrdelník, svrchní pruh látky upevněný na rameni – *obchodník*.



1. \_\_\_\_\_



2. \_\_\_\_\_



3. \_\_\_\_\_



4. \_\_\_\_\_



## Klasická řecká kultura byla přístupná každému

učebnice str. 100 a 101

1 Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

\_\_\_\_\_

2 Většina Athéňanů uměla číst a psát. Athéňané byli (g) \_\_\_\_\_, měli svá práva, například \_\_\_\_\_,

\_\_\_\_\_ ale i povinnosti, například \_\_\_\_\_.

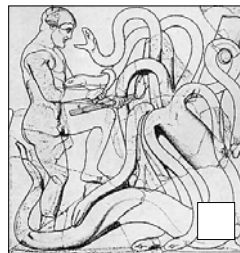
Bohatá mytologie a příběhy bohů stály u zrodu řeckých (d) \_\_\_\_\_

(h) \_\_\_\_\_. Nejlépe dochované je divadlo v (E) \_\_\_\_\_.

3 Héraklés byl v řecké mytologii nejslavnějším hrdinou. Proto není divu, že jeho příběhy inspirovaly autory mnoha divadelních her a staly se předlohou pro výtvarné umělce. Héraklés byl podle legendy nemanželským synem boha Dia. Musel sloužit u mykénského krále, který mu uložil 12 obtížných úkolů.

K obrázkům přiřaď číslo úkolu, který na něm Héraklés plní:

1. Přinést kůži nezranitelného lva nemejského.
2. Zabít hydru lernskou, devítihlavého vodního hada.
3. Zmocnit se kerynejské laně, která byla rychlá jako vítr.
4. Přinést živého erymanthského kance, který pustošil lesy.
5. Zahnat lidožravé ptáky hnízdící v stymfalské bažině.
6. Vyčistit Augeiův chlív.
7. Zkrotit krétského býka, který páchal škody na celém ostrově.
8. Přivést do Mykén lidožravé koně thráckého krále.
9. Přinést pás královny Amazonek.
10. Vykrást stádo krav afrického krále.
11. Získat zlatá jablka ze zahrad Hesperidek.
12. Vyvést z podsvětí divokého psa Kerbera.



„Augeiův chlív“ znamená velký nepořádek.



Evropská unie si za svůj symbol zvolila 12 hvězd v kruhu. Počet hvězd je symbolický. Připomíná 12 Héraklových činů, 12 apoštolů a 12 hvězd kolem hlavy Panny Marie.



Panna Maria byla matkou Ježíše.

**Karyatidám** propůjčují pohyb lehce pokrčené nohy a zdá se, jako by váhu střechy ani necítily. Při pozornějším pohledu jsou patrné rozdíly mezi těmito sochami, například proděravělé ušní lalůčky nebo účes. Jednu sochu odvezl do Anglie lord Elgin. Tak vznikla pohádka o karyatidách, které v noci pláčou pro ztracenou sestru. Dnes jsou všechny nahrazeny kopiemi. Originály se nacházejí v akropolisském muzeu.

Vyhledej na internetu, v knihovně nebo jiných zdrojích obrázky karyatid a porovnej rozdíly.





## Boj Říma nekončí

učebnice str. 122 a 123

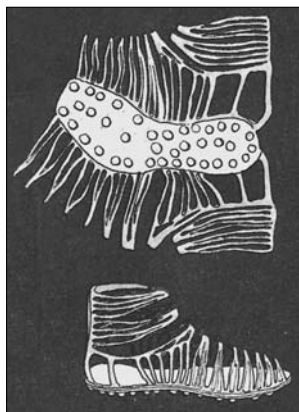
**1** Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

\_\_\_\_\_

**2** Kartagiňané žijící v okolí města rozvíjeli (z)\_\_\_\_\_. Ve Středomoří zakládali obchodní (o)\_\_\_\_\_. Zbožím bylo např. \_\_\_\_\_ . Silné Kartágo se nelíbilo hlavně (Ř)\_\_\_\_\_ . Vádkám mezi Římem a Kartágem se říká (p)\_\_\_\_\_ . To proto, že Kartágo založili (F)\_\_\_\_\_, kterým Římané říkali (P)\_\_\_\_\_ . Vítězní Římané nakonec Kartágo \_\_\_\_\_ . Dobytá území, (p)\_\_\_\_\_, považovali Římané za \_\_\_\_\_ římského národa.

Na obrázku vidíš římského legionáře. Dopln k obrázku části výzbroje a výstroje. Vyber si z uvedených názvů.

Legionáři měli kovovou přilbu, kovový pancíř, látkovou tuniku, na opasku v pochvě zavěšený meč, lehký oštěp, chrániče holení a kožené sandály. Který z předmětů není na reliéfu vidět?



Vyrob si podle obrázku římský sandál.



Římský voják, reliéf z 1. pol. 3. stol. př. n. l.

**Hannibal** jako osmiletý chlapec složil přísahu svému otci, že bude až do smrti nepřítelem Římanů. Ve svých jednadvačeti letech se stal vrchním velitelem kartaginské jízdy, a slib proto dodržel.

Proč se asi ujalo úsloví *sliby chyby*?

Co si myslíš o dodržování slibů? Vysvětli.

Vypráví se, že jednou nemohli Kartaginci při přechodu Alp přinutit slony, přejít řeku. Tehdy Hannibal nařídil jednomu z vojáků, aby slona poranil a pak přeplaval na druhý břeh. Rozzuřený slon se vrhl za svým trýznilcem a ostatní zvířata ho následovala.

Pozoroval jsi někdy u některých zvířat žijících ve stádech, že se chovají podobně a následují jednoho ze skupiny?





# STAROVĚKÝ ŘÍM

## Římská kultura se šířila až do nejvzdálenějších částí říše

učebnice str. 132 a 133



Josef Hlávka (1831–1908)

Významný architekt, jeden z nejznámějších mecenášů v českých dějinách. Zasloužil se finančním příspěvkem o vznik České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze. Založil fond na zřízení jezdecké sochy sv. Václava. Přispěl ke vzniku vysokoškolských kolejí. Zjistí o jeho životě více.

- 1 Jak jsem si pojmenoval(a) lekci já:

\_\_\_\_\_

- 2 Římané obdivovali a navazovali na kulturu (E)\_\_\_\_\_ a (Ř)\_\_\_\_\_. V průběhu doby ji obohatili a začali dále šířit. Podle římského vzoru byly na celém území říše zakládány (š)\_\_\_\_\_. V provinciích začali mnozí lidé mluvit a psát \_\_\_\_\_ . Začali i žít podobným způsobem jako (Ř)\_\_\_\_\_ .

Důležitou součástí vzdělání se stalo studium (f)\_\_\_\_\_ . Filozofové diskutovali o \_\_\_\_\_ , podle nichž by měl člověk žít. Hledali cesty, jak dosáhnout v životě pocitu \_\_\_\_\_ .

- 3 Na obrázku vidíte rekonstrukci známé římské stavby, jejíž název je napsán odzadu: MUESOLOK. Obrovský amfiteátr byl otevřen roku 80 n. l. Vešlo se do něj 50 000 diváků. Celá stavba byla původně obložena mramorem. Ten byl později rozebrán na různé významné římské stavby.

Je to \_\_\_\_\_ , v němž se především konaly zápasy \_\_\_\_\_ , ale i scény z námořních bitev a štvance zvířat.

Dokresli neúplný obrázek a podle své představy ho případně vyzdob.



Retiarius



Murmillon



Popiš výstroj a výzbroj obou gladiátorů. Odhadni, o co se snažili a čeho se obávali při vzájemných bojích. Co si myslíš o zápasech gladiátorů?



Naskenuj QR kód nebo zadej 717 060 a procvičuj si více na [www.skolasnahledemcz](http://www.skolasnahledemcz).